Značaj rodne ravnopravnosti

– smernice za argumentaciju

Značaj rodne ravnopravnosti

– smernice za argumentaciju

Autori

Katarina Fehir: Vodeća autorka – ekspertkinja za rodnu ravnopravnost
Anders Eriksson: Vodeći autor – ekspert za rodnu ravnopravnost
Magnus Jacobson: Autor – ekspert za rodna pitanja u okviru Švedske asocijacije lokalnih vlasti i regiona (SALAR)
Paul Dixelius: Autor – menadžer za komponentu rodne ravnopravnosti u SKL International
Višnja Bačanović: Autorka – ekspertkinja za rodna pitanja u Srbiji
Sara Talijan: Autorka – saradnica u oblasti rodne ravnopravnosti u SKGO

©SKL International AB 2021

Odgovornost za informacije u ovoj publikaciji snose isključivo autori.
Reprodukcija je dozvoljena pod uslovom da je naveden izvor.

Ova publikacija izrađena je u saradnji Švedske asocijacije lokalnih vlasti i regiona (SALAR), SKL International i SKGO.

Sadržaj

Strana 4: Uvod

Strana 7: Šta rodna ravnopravnost jeste, a šta nije?

Strana 10: Zašto je rodna ravnopravnost važna?

Strana 24: Kako da ostvarimo rodnu ravnopravnost?

Strana 29: Šta treba da imamo na umu kada radimo u oblasti rodne ravnopravnosti?

Budimo spremni!

Kada promovišete rodnu ravnopravnost, kako u vašoj lokalnoj zajednici i na drugim mestima, treba da budete spremni da odgovorite na ***mnoga pitanja***.
Ove smernice za argumentaciju rodne ravnopravnosti izrađene su da bi vam pomogle u tom nastojanju.

Kao političar/ka u lokalnoj samoupravi u Srbiji, igrate ključnu ulogu u promovisanju rodne ravnopravnosti u vašoj zajednici i lokalnoj samoupravi. Kao prostor za politički dijalog, kao poslodavci, kao pružaoci usluga socijalne pomoći i kao graditelji zajednice, lokalne samouprave imaju mogućnost da usvoje rodno odgovorne politike i daju svoj doprinos rodnoj ravnopravnosti. Pravni i normativni okvir u Srbiji takođe omogućava i dodatno osnažuje ovu mogućnost.

U cilju unapređenja pružanja usluga građanima i građankama, lokalne samouprave moraju osigurati da se ženama i muškarcima, devojčicama i dečacima, pružaju jednake usluge u oblastima poput socijalne zaštite i obrazovanja. Potrebe, prioriteti i želje žena i muškaraca treba da imaju isti uticaj na raspodelu resursa u lokalnoj samoupravi.

Kada promovišete rodnu ravnopravnost, ponekad ćete morati da odgovorite na različita pitanja koja će vam postaviti vaša lokalna zajednica i drugi. Nadamo se i verujemo da će vam ove smernice za argumentaciju u tome biti od pomoći.

! Kada govorimo o **rodnim pitanjima** govorimo i o muškarcima i o ženama i o devojčicama i o dečacima – a ne samo o ženama!

!

Ove smernice pružaju kratke odgovore na sledeća pitanja:

1. Šta rodna ravnopravnost jeste, a šta nije?
2. Zašto je rodna ravnopravnost važna?
3. Kako da ostvarimo rodnu ravnopravnost?
4. Šta treba da imamo na umu kada radimo u oblasti rodne ravnopravnosti?

1 Šta rodna ravnopravnost jeste, a šta nije?

U srpskom društvu, kao i u svim zemljama, postoje opšte norme o ponašanju, ulogama, itd. muškaraca i žena. Ustaljene norme utiču na svakodnevni život muškaraca i žena i ponekad su povezane sa preprekama i ograničenjima za pojedince te mogu da prouzrokuju probleme i za pojedince, ali i za društveni razvoj u celini. Ostvarivanje rodne ravnopravnosti u praksi podrazumeva identifikovanje i uklanjanje negativnih posledica takvih normi, uverenja i stavova.

!

Rodna ravnopravnost je:

> Pojam koji označava jednaka prava, obaveze i mogućnosti za žene i muškarce.

> Omogućava svim pojedincima, bez obzira na rod, jednake mogućnosti i prava u različitim sferama društva.

> Jednaka raspodela moći i resursa između žena i muškaraca.

> Obraćanje pažnje na norme i ideale koji utiču na uslove života žena i muškaraca.

> Pitanje koje se tiče pravde i demokratije, ali je takođe stvar ekonomije i održivog razvoja.

Rodna ravnopravnost nije:

> Pokušaj da žene više budu kao muškarci ili da muškarci više budu kao žene.

Borba za rodnu ravnopravnost nije specifičnost samo Srbije – do dana današnjeg ne postoji država u kojoj su žene i muškarci jednaki. Prisutnost diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i nasilja nad ženama na globalnom nivou, kao i rodnih pristrasnosti i stereotipa, su načini izražavanja ove neravnopravnosti. Muškarci takođe trpe zbog ovih neravnoteža. Oni generalno imaju lošije odnose, podložniji su nesrećnim slučajevima i lošijem zdravlju od žena – sva ova pitanja mogu se dovesti u vezu sa društvenim i psihološkim pritiskom u ostvarivanju ideje „pravog" muškarca.

Rad na ostvarivanju rodne ravnopravnosti je preduslov za rešavanje ovih pitanja i stvaranje ravnopravnijeg i održivijeg društva. Ostvarivanjem ravnopravnosti, sve različite grupe žena i muškaraca će imati moć da oblikuju društvo i sopstvene živote.

Zašto je rodna ravnopravnost važna?

U velikom broju lokalnih samouprava prisutne su pretpostavke da rodna ravnopravnost nije toliko važna, da ne postoje problemi u pogledu ravnopravnosti u organizaciji rada lokalnih samouprava ili pružanju usluga, ili da lokalna samouprava već dovoljno radi na promociji ravnopravnosti. Ove pretpostavke mogu da imaju negativan uticaj na angažovanje u naporima za ostvarivanje rodne ravnopravnosti na lokalu. To je problematično, jer nam iskustvo pokazuje da lokalne samouprave moraju biti aktivno uključene u ostvarivanje rodne ravnopravnosti kako bi izbegle da jedna grupa ostvaruje koristi na štetu druge.

Ako se nađete u situaciji da morate da objašnjavate zašto je aktivan rad na ostvarivanju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou toliko važan, evo nekih korisnih činjenica.

ČINJENICA #1

Rodna ravnopravnost je deo ljudskih prava

Jedan od načina da se pojasni zašto je rodna ravnopravnost važna je da se kaže da to zapravo znači da žene imaju isti pristup ljudskim pravima kao muškarci. Kada je Deklaracija o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija usvojena 1948. godine, veliki deo žena na svetu nije imao pravo glasa ili pristup obrazovanju- što je suprotno činjenici da se ljudska prava podjednako primenjuju i na žene i na muškarce.

U cilju jačanja pristupa žena ljudskim pravima, Ujedinjene nacije usvojile su Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (***CEDAW***) 1979. godine. Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena je najvažniji međunarodni ugovor koji obavezuje države da rade na borbi protiv diskriminacije žena. Vlade koje su ratifikovale deklaraciju moraju da preduzmu mere za eliminisanje diskriminacije žena i to putem zakonodavstva, ustava i drugih propisa koje donose i sprovode organi države i lokalnih samouprava.

! ***CEDAW*** je najznačajnija međunarodna konvencija koji obavezuje države da rade na borbi protiv diskriminacije žena.

SR Jugoslavija ratifikovala je ***CEDAW*** 1981. godine. Kao nezavisna država, Srbija je podnela prvi izveštaj Komitetu ***CEDAW*** 2001. godine. Srbija je takođe potpisnica Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, koja je poznata i kao Konvencija iz Istanbula. Zakon o ravnopravnosti polova Republike Srbije usvojen je 2009, Zakon o zabrani diskriminacije 2010. godine a Narodna skupština Republike Srbije donela je Zakon o rodnoj ravnopravnosti i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije 2021. godine. Rodna ravnopravnost unesena je u zakone Republike Srbije, ali se njihove odredbe dugo nisu primenjivale u celosti u praksi. Na primer: rodna statistika i rodno segregisani podaci nisu uvek bili dostupni a još uvek nailazimo na slučajeve diskriminacije žena na tržištu rada kao i na slučajeve femicida i nasilja nad ženama i devojčicama.

Zabrana diskriminacije i jednake mogućnosti garantovani su Ustavom Republike Srbije. Na tom osnovu, Republika Srbija kreira politike i zakone koji osiguravaju jednake mogućnosti za žene i muškarce. U skladu sa međunarodnim standardima i zakonom, ova obaveza povezana je ne samo sa procesuiranjem predmeta diskriminacije, već takođe i sa prevencijom – kroz obezbeđivanje jednakih mogućnosti.

Lokalne samouprave igraju važnu ulogu u ostvarivanju ljudskih prava na lokalnom nivou. Na primer, lokalne samouprave mogu da obezbede jednaku negu za starije žene i muškarce, kao i da dečaci i devojčice imaju jednake mogućnosti da završe školu.

ČINJENICA #2

Ravnopravnost ima pozitivan uticaj na rast i ekonomski razvoj

Do kraja 2020. godine, od 193 države samo 10 je imalo žene za predsednice vlada. Žene trenutno zauzimaju manje od četvrtine poslaničkih mesta u parlamentima širom sveta. U Srbiji 33% poslaničkih mesta zauzimaju žene, dok je učešće žena u odlučivanju na lokalnom nivou još niže.

U Srbiji i na globalnom nivou, žene često rade u zanimanjima koja se ne vrednuju kao zanimanja u kojima su više zastupljeni muškarci. Žene su manje plaćene, imaju manje mogućnosti za rad i manja je verovatnoća da će se naći na vodećim položajima ili da budu vlasnice firmi. Razlike su prisutne i kod kuće.

Prema navodima u Nacionalnoj strategiji rodne ravnopravnosti, žene u Srbiji provode 5 sati dnevno obavljajući neplaćene poslove kao što su na primer staranje

Žene su manje plaćene, imaju manje mogućnosti za rad i manja je verovatnoća da će se naći na vodećim položajima ili da budu vlasnice firmi.

o deci i starijima ili razno – razni kućni poslovi. U poređenju sa tim, muškarci provode tri sata obavljajući istu vrstu neplaćenog rada.

Rezultat ovih nejednakosti je da žene žive u lošijim finansijskim uslovima nego muškarci, imaju manje finansijskih mogućnosti nego muškarci i time uživaju manju finansijsku slobodu od muškaraca. Iako se promena događa, događa se veoma sporo. Prema trenutnoj dinamici, biće potrebno 257 godina da žene i muškarci, na svetskom nivou, dostignu jednake ekonomske uslove.

Imajući u vidu postojeću situaciju, lako je uvideti kako bi rodna ravnopravnost ostvarila pozitivan efekat na finansijsku situaciju žena. Međutim, da li ste znali da isto tako ima pozitivan uticaj na finansijski rast i ekonomski razvoj uopšteno gledano? Dokazi pokazuju da je rodna ravnopravnost povezana sa efikasnijim korišćenjem ljudskog kapitala – i zbog toga, ima pozitivan uticaj na ekonomski rast, inovacije i efikasnost.

Evropski institut za rodnu ravnopravnost (EIGE) naglašava da veća jednakost u EU može povećati BDP, doprineti višem nivou zaposlenosti i produktivnosti i rešiti izazove sa kojima se suočava sve starije stanovništvo. Pored toga, ravnopravnost povećava regionalnu atraktivnost i može da poveća profitabilnost u privrednim društvima. Istraživanja pokazuju da kompanije sa uravnoteženijom rodnom zastupljenošću u rukovodećim timovima ostvaruju veći profit i rast.

ČINJENICA #3

Rodna ravnopravnost je od ključnog značaja za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja

Kada su usvojili Agendu 2030 UN i 17 ciljeva održivog razvoja, svetski lideri su se saglasili da kreiraju dostojanstvene i održive životne uslove za sve ljude. Rodna ravnopravnost je jedan od 17 ciljeva, odnosno cilj 5. U preambuli Agende 2030, rodna ravnopravnost i zabrana diskriminacije istaknuti su kao preduslovi za ostvarivanje svih ostalih ciljeva održivosti.

Jedna od obaveza koja se primenjuje na svih 17 ciljeva održivog razvoja je načelo „da niko ne sme biti izostavljen". Ovo načelo podstiče države da obezbede da svi ljudi imaju jednake mogućnosti da učestvuju u razvoju, da ostvaruju svoja ljudska prava i realizuju svoj ljudski potencijal.

Iako su ciljevi održivog razvoja globalnog karaktera, svaka zemlja i svaki grad se međusobno razlikuju. Posedujemo različite prednosti i suočavamo se sa različitim izazovima. Zbog toga bi uključivanje načela „da niko ne sme biti izostavljen" u lokalni kontekst bilo od velike koristi. Ono vam može pomoći da odlučite kojim rodno-zasnovanim izazovima treba da se pozabavite u vašoj lokalnoj samoupravi.

ČINJENICA #4

Rodna neravnopravnost je loša po naše zdravlje

Bilo da ste muškarac ili žena, rodne nejednakosti, stereotipi i norme mogu da vam nanesu štetu. Svetska zdravstvena organizacija (SZO) je objavila izveštaj koji ukazuje na činjenicu da postoji veza između rodnih normi i izloženosti faktorima rizika kada je reč o zdravlju i verovatnoći da neko zatraži pomoć iz zdravstvenih razloga. Rod takođe utiče na interakcije bilo koje osobe sa sistemom zdravstvene zaštite – uključujući dijagnostikovanje, lečenje i ishod lečenja.

Istrage koje je sprovela švedska vlada u pogledu rodne ravnopravnosti takođe ukazuju na veze između pola i zdravlja. Na primer, žene generalno dobijaju lošiju kardiološku negu jer je nega razvijena u odnosu na simptome srčanog udara kod muškaraca. Sa druge strane, depresija se nedovoljno dijagnostikuje kod muškaraca što se smatra posledicom očekivanja povezanih sa normama muškosti.

Bilo da ste muškarac ili žena, rodne nejednakosti, stereotipi i norme mogu da vam naštete.

! **Sveobuhvatno obrazovanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju** ili predmeti osmišljeni za sprečavanje nasilja mogu da pomognu školama da budu zagovornici promene.

ČINJENICA #5

Rodna pitanja utiču na naše obrazovanje

U okviru celokupnog obrazovnog sistema prisutne su razlike i nejednakosti koje su povezane sa rodnim pitanjima. Statistički gledano, žene su u Srbiji obrazovanije od muškaraca (što ih, međutim, nije učinilo predvodnicama na tržištu rada). Uočeno je da norme muškosti imaju negativan uticaj na rezultate koje dečaci ostvaruju u školi. Dodatno je prisutna rodna segregacija u pogledu obrazovnih profila – na primer, žene i devojčice su još uvek nedovoljno zastupljene u STEM oblastima (nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematika), dok su dečaci nedovoljno zastupljeni u društvenim naukama.

Predškolski i školski sistemi mogu biti predvodnici promene kada je reč o ostvarivanju rodne ravnopravnosti. Nažalost, još uvek nailazimo na primere rodnih stereotipa u školama, kao i na prisustvo fizičkog, verbalnog i seksualnog zlostavljanja. U cilju borbe protiv ovih pojava, trebalo bi da **Sveobuhvatno obrazovanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju** ili predmeti koji pomažu da se prepoznaju i spreče različiti oblici nasilja budu uključeni u školske nastavne planove i programe.

ČINJENICA #6

Ravnopravnost može da nam pomogne da se borimo protiv nasilja muškaraca prema ženama

U proseku svakih 7 do 10 dana u Srbiji ženu ubije muškarac sa kojim je bila ili jeste u bliskom odnosu. Studije pokazuju da je svaka druga žena u Srbiji bila žrtva nasilja u porodici od strane muškarca. To znači da postoji velika verovatnoća da su vaša komšinica, kćerka, sestra – ili da ste vi sami – bile žrtve.

Nasilje muškaraca prema ženama je širokorasprostranjen problem koji se mora rešavati primenom širokog raspona mera. Ako želimo da stignemo do srži problema, podjednako je važno da radimo i sa nasilnicima i sa žrtvama po ovom pitanju. Takođe je važno imati na umu da iako većina muškaraca nisu nasilnici, svi muškarci mogu da rade protiv seksističkih i mizoginijskih struktura koje čine osnov za nasilje muškaraca nad ženama. Kroz rad na ostvarivanju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, imamo priliku da utičemo na ove strukture.

Još jedno važno pitanje kada je reč o nasilju muškaraca nad ženama je način na koji se o tome izveštava u medijima. Medijski prilozi su često obmanjujući i senzacionalistički. U prilozima se često opravdava nasilnik i okrivljuje žrtva.

U pružanju usluga i zaštiti od nasilja, značajnu ulogu igraju ženske organizacije specijalizovane za ovu oblast. Lokalne samouprave imaju korist od pružanja podrške ovim organizacijama.

Iako većina muškaraca nisu nasilnici, svi muškarci mogu da rade na sprečavanju postojanja seksističkih i mizoginijskih struktura.

ČINJENICA #7

Rodna ravnopravnost se takođe tiče i muškaraca

Neki ljudi veruju da je rodna ravnopravnost nešto što se tiče žena. Ali ovo je pitanje koje se bez sumnje takođe tiče i muškaraca – društvene norme muškosti jasno i negativno utiču na muškarce. Imajući to u vidu, lako je uvideti da rodna ravnopravnost može da unapredi živote, i to ne samo žena.

!

Neki od problema koje rodna neravnopravnost može doneti muškarcima:

- Norme muškosti mogu uticati na pristup muškaraca zdravstvenoj zaštiti ili imati za posledicu povećanje izloženosti alkoholu, drogama i kriminalu.
- Muškarci se takođe izlažu višem nivou rizika što dovodi do većeg broja nesrećnih slučajeva u saobraćaju.
- Muškarci su generalno manje naviknuti da promišljaju i razgovaraju o svojim emocijama, što dovodi do većeg nivoa usamljenosti, depresije i samoubistava.
- Nakon razvoda, deca se u Srbiji obično dodeljuju majkama pre nego očevima. Ova činjenica je prvenstveno povezana sa stereotipima u pogledu rodnih uloga u roditeljstvu.
- Činjenica da muškarci češće nego žene kreiraju identitet kroz svoje profesije otežava život onima kojima je prioritet da provode vreme sa svojom decom.
- Na dosta načina, muškost je povezana sa nasiljem. Jedna od posledica toga je da muškarci često treba da budu spremni na to da će ih žene koje susreću smatrati potencijalnim nasilnicima.

ČINJENICA #8

Rodna ravnopravnost može da unapredi pružanje usluga na lokalnom nivou

Nejednakost se stvara u svakodnevnom životu i u svakodnevnom radu. Zato je važno da se rodna ravnopravnost integriše na svim nivoima i u svim oblastima rada u lokalnim samoupravama. U nastavku navodimo nekoliko primera kako su lokalne samouprave preispitale rodne disparitete i unapredile pružanje usluga.

> U analizi programa tržišta rada za doseljenike u jednoj švedskoj opštini, rodno- segregisana statistika pokazala je manje učešće žena nego muškaraca u aktivnostima, što je značilo da su same

sebe morale da podržavaju. Uključivanjem žena u razvoj programa i osmišljavanje aktivnosti koje odgovaraju potrebama žena (na primer, tako što su se u ponudi našle dnevne aktivnosti u kombinaciji sa brigom o deci), opština je uspela značajno da poveća udeo žena koje su učestvovale u programima.

> Rodno segregisana statistika pokazala je da je kancelarija za podršku osobama sa invaliditetom u drugoj švedskoj opštini pružala sveobuhvatniju podršku muškim kandidatima nego ženskim. Analiza je pokazala da su službenici postavljali drugačija pitanja u proceni potreba žena od onih koja su postavljali kada su procenjivali potrebe muškaraca. Uvođenjem obrasca upitnika i procene od strane korisnika, kancelarija je ujednačila ove razlike i sada nudi isti nivo podrške i ženama i muškarcima.

> Još jedan primer toga kako građani ostvaruju koristi od napora za ostvarivanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou dolazi iz jedne švedske opštine koja je radila na smanjenju seksualnog uznemiravanja žena na festivalu. Na taj način, doprineli su smanjenju pijanstava u javnosti, pljački i nasilja. Sve ovo se nadovezuje na veliki broj primera iz oblasti urbanističkog planiranja u kojoj je urodnjavanje doprinelo da delovi grada budu dostupniji i bezbedniji tako što je poboljšano osvetljenje, a time su i staze postale vidljivije i slično. Iako je cilj bio da se sve oblasti učine bezbednijim za žene i devojčice, svi imaju koristi od unapređene bezbednosti i dostupnosti.

3 Kako da ostvarimo rodnu ravnopravnost?

Rodne pristrasnosti i stereotipi oblikuju živote muškaraca i žena u velikom broju različitih oblasti kao što su: obrazovanje, poljoprivreda, mobilnost i saobraćaj, bezbednost i druge. Iz tog razloga se metod koji se naziva **urodnjavanje** (*gender mainstreaming*) često promoviše kao način za ostvarivanje većeg stepena rodne ravnopravnosti.

Urodnjavanje podrazumeva integrisanje rodnih perspektiva u sve politike i sve oblasti rada lokalne samouprave- čime postaju deo pripreme, koncipiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije lokalnih politika, regulatornih mera i programa. Urodnjavanje je jedna od najšire usvojenih strategija za ostvarivanje rodno ravnopravnog društva.

!

Urodnjavanje obuhvata tri glavna elementa

Urodnjavanje obuhvata tri glavna elementa: **rodno-segregisanu statistiku, rodne analize i ciljeve i obaveze**.

Rodno-segregisana statistika

Politike i propisi često utiču na različite društvene grupe, poput žena i muškaraca, na različite načine. Da bismo stvorili ravnopravno društvo, neophodno je da sprovodimo studije i analiziramo pitanja kao što su raspodela resursa, imovina građana/ki, odgovornost za socijalne probleme i izloženost riziku sa rodnog stanovišta. To znači da treba da radimo više od prostog merenja napretka na zbirnom nivou i predstavimo podatke i statistiku koji pokazuju kako lokalna samouprava može da pruži bolje usluge muškarcima i ženama.

Na primer, pri analizi javnog prevoza, ne možemo da se bavimo samo ukupnim brojem putnika; već bi takođe trebalo da uzmemo u obzir koliko muškaraca i koliko žena uopšte koristi javni prevoz. Da li postoje neke razlike u tome na koji način, gde i kada žene i muškarci putuju i šta može biti uzrok tih razlika?

>>

Analiza rodne ravnopravnosti

Sprovođenje rodne analize znači posmatranje rada lokalne samouprave iz perspektive rodne ravnopravnosti. Tako se dobija dragocen uvid u to šta treba da se uradi da bi lokalna samouprava unapredila pružanje usluga i za muškarce i za žene.

Vodič za izradu rodne analize (metod „4-R") možete preuzeti ovde: http://www.skgo.org/publications/download/509

Ciljevi i preuzete obaveze

Lokalne samouprave moraju da obezbede da žene i muškarci, kao i devojčice i dečaci dobijaju jednake usluge u oblastima kao što su socijalna zaštita i obrazovanje. Isto tako moramo da obezbedimo da potrebe i prioriteti žena i muškaraca imaju isti uticaj na raspodelu resursa i planiranje u gradovima. Definisanje ciljeva i obaveza može da doprinese ostvarivanju jednakog ishoda za žene i muškarce – a preduzimanje mera za uklanjanje nejednakosti koje postanu očigledne u rodnim analizama – od ključnog je značaja za ovaj posao. U radu sa ciljevima i obavezama važno je ustanoviti polaznu vrednost i niz ključnih indikatora koji omogućavaju merenje napretka.

U Srbiji su na svim nivoima uspostavljeni mehanizmi za rodnu ravnopravnost. Takođe postoji i obaveza za prikupljanje rodno segregisanih podataka i izradu rodno odgovornih budžeta lokalne samouprave.

Urodnjavanje je dvostruka strategija, obuhvata integrisanje rodne dimenzije u sve oblasti politike, ali i posebne, afirmativne mere (afirmativna akcija). Često dolazi do konfuzije kada je reč o afirmativnim merama, odnosno da li se takve mere mogu smatrati diskriminatornim i time nezakonitim. U skladu sa Ustavom Republike Srbije i međunarodnim ugovorima, država je u obavezi da sprovodi afirmativne mere u cilju borbe protiv i eliminisanja posledica diskriminacije žena. Jedan od primera toga su dodatni bodovi koje žene poljoprivrednice dobijaju na javnim pozivima za subvencije. Ova afirmativna mera je zakonita i utemeljena na Ustavu. Osmišljena je da uravnoteži činjenicu da žene u svojini imaju samo 19 procenata registrovanih gazdinstava, dok se 63 posto žena neformalno bavi poljoprivredom.

Na kraju, ali ne i najmanje važno – urodnjavanje je dugoročna obaveza i lokalne samouprave koje žele da imaju rodno ravnopravne usluge će imati koristi od izrade plana za realizaciju urodnjavanja. Praćenje procesa sprovođenja će olakšati da se održi fokus i da se urodnjavanje učini relevantnim za lokalnu samoupravu.

Urodnjavanje je dvostruka strategija, obuhvata integrisanje rodne dimenzije u sve oblasti politike, ali i posebne, afirmativne mere.

Imajte na umu: Ni žene ni muškarci ne čine jednobrazne grupe. Iz tog razloga mere za promociju rodne ravnopravnosti moraju biti osmišljene tako da odgovaraju različitim grupama žena i muškaraca. Faktori kao što su starost, veroispovest, etnička pripadnost, invaliditet, seksualna orjentacija, obrazovni nivo i prihodi moraju biti uzeti u obzir u radu na ostvarivanju rodne ravnopravnosti – jer ne postoji jedno rešenje koje svima odgovara.

4 Šta treba da imamo na umu kada radimo u oblasti rodne ravnopravnosti?

Rad na rodnoj ravnopravnosti podrazumeva promenu struktura, organizacija, ponašanja, stavova i navika.
Da biste uspeli u tome, potrebno je da razmotrite aspekte navedene u nastavku.

Znanje:

Da li rukovodstvo i zaposleni u vašoj lokalnoj samoupravi poseduju znanje o rodnoj ravnopravnosti i urodnjavanju? Ako ne, organizujte kurseve ili napravite listu često postavljanih pitanja. Edukativni programi moraju biti stavljeni u vaš kontekst.

Norme:

Važno je da oni koji rade na naporima za ostvarivanje rodne ravnopravnosti ravnopravnost smatraju nečim što će doneti korist i lokalnoj samoupravi i društvu u celini

Resursi:

Lokalna samouprava treba da opredeli resurse kako bi posao mogao da bude urađen. Resursi mogu biti u vidu novca, vremena, zaposlenih, prostora ili aktivnosti.

Diseminacija:

Ne potcenjujete moć dobrih primera!
Ima mnogo načina za promociju rodne ravnopravnosti kroz komunikaciju. Možete iskoristiti ili snimiti kratke filmove ili izraditi štampani materijal – ili možete da organizujete seminare na kojima će ljudi koji su uspešno obavili posao u oblasti rodne ravnopravnosti predstaviti svoje načine rada. Još jedna ideja je da organizujete poređenje (*benchmarking*) u oblasti rodne ravnopravnosti između lokalnih samouprava kako biste se poredili sa kolegama i pronašli najuspešnije načine rada.

Legitimitet:

U Srbiji je usvojeno nekoliko zakona, ratifikovano nekoliko konvencija i drugih institucionalnih mehanizama koji vam mogu biti od pomoći u radu u oblasti rodne ravnopravnosti. Na sledećoj strani navedeni su samo najznačajniji propisi.

!

Povelje, konvencije i zakoni

- Evropska konvencija o ljudskim pravima
- Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)
- Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- Evropska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou
- Ustav Republike Srbije
- Zakon o zabrani diskriminacije Republike Srbije
- Zakon o rodnoj ravnopravnosti Republike Srbije
- Zakona o lokalnoj samoupravi Republike Srbije
- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srbije

Institucionalni mehanizmi

- Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije
- Odbor za ravnopravnost polova Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine
- Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije
- Zaštitnik građana (Zakon o zaštitniku građana, 2005), sa zamenikom/com zaduženim/om za rodnu ravnopravnost;
- Poverenik za zaštitu jednakosti (Zakon o zabrani diskriminacije, 2009)
- Lokalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost (Zakon o ravnopravnosti polova, 2009)

Hvala što ste pročitali ove smernice!

Nadamo se da Vam je ovaj vodič bio i da će Vam biti od pomoći u Vašem radu na promociji rodne ravnopravnosti.
Ukoliko budete imali dodatnih pitanja, molimo Vas da kontaktirate SKGO na: secretariat@skgo.org

Ova publikacija izrađena je u saradnji između Švedske asocijacije lokalnih vlasti i regiona (SALAR), SKL International i SKGO.

Swedish Association of Local Authorities and Regions

SKL International
AFFILIATED TO THE SWEDISH ASSOCIATION OF LOCAL AUTHORITIES AND REGIONS

Sweden
Sverige